

351.77
1975. július 22.
MAGYAR NEMZET 22

Kedd, 1975. július 22.
KÖZBIZTONSÁG

Budapest rendje

A késő esti órákban vérzőbb férfi támolyog elő egy homályos világítású mellékutcából. Néhány kései járókelő fogja körül, valaki a mentőknek és a rendőrségnek telefonál. A támolygó férfi — akinek támolygását nem annyira az arcára mért erőteljes ökölcsapás, mint inkább az elfogyasztott italok rovására lehet írni — panaszosan nyögdecсел: — Leütötték!... Kirabol-tak!...

A riasztásra megérkezik a rendőrség, és jönnek a mentők, ellátják a kárvallott éjszakai járókelő nem súlyos sérülését. A rendőrségnek sokkal nehezebb a dolga. A károsult emlékezete nem működik kifogástalanul, egyre azt hajtogatja, hogy békésen ballagott hazafelé, amikor hátulról megtámadták, leütötték és elvették a pénzt.

— Rablás — suttogják a körön kívül álló éjszakai járókelők, és sietve elindulnak hazafelé. Tanú már nincs, tettes még nincs, mindössze egy károsult van, akinek emlékezete a rendőrök kérdéseire mintha rohamosan tisztulna. Eszébe jut, hány helyen poharazott az éjszaka, miféle ismeretlen alakokat hívott az asztalához emelkedett hangulatában, s fizette nekik az italokat, míg az új asztaltársak „jobb helyet” ajánlottak, s együtt indultak el valahová folytatni az ivást. Azután a sötét mellékutcában következett az ökölcsapás.

Az éjszakai járókelők megállapítása alapján véve helytálló, valóban rablás történt.

A rablás jellegzetes nagyvárosi bűncselekmény, következésképpen Budapest utcáin is előfordul, a közvélemény azonban rendszerint eltúlozva kapja kézhez ezeket a híreket, s hajlik arra, hogy a főváros közbiztonságát ne a valóságnak megfelelően ítélje meg. Milyen tehát Budapest közbiztonsága? — erről a kérdéstről beszélgetünk a budapesti rendőrfőkapitány közbiztonsági helyettesével, dr. Matók Béla rendőr ezredessel és Radosza Mihály rendőr alezredes alosztályvezetővel a Budapesti Rendőr-főkapitányságon.

— Budapest közbiztonsága, az utca rendje jónak mondható — kezdi a beszélgetést a főkapitány-helyettes. — *A bűncselekmények száma csökken*, általános megdöbbenést okozó cselekmények ritkán fordulnak elő. Hogy a kiinduló példánál maradjunk, Budapest 1974 első negyedében 48 rablást követtek el, 1975 első negyedében ez a szám 19,3 százalékkal csökkent, de általában csökkent azoknak a bűncselekményeknek a száma, amelyek az állampolgárok körében joggal keltenek felháborodást. Így például 1974 első negyedétől 1975 első negyedévéig 35,1 százalékkal kevesebb betörést, 8,6 százalékkal kevesebb erőszakos nemi közüslést, 34,6 százalékkal kevesebb büntető eljárást igénylő garázdaságot, 4,6 százalékkal kevesebb súlyos testi sértést követtek el. Érdekes, hogy ebben az összehasonlításban a gépkocsilopások és jogtalan használatok száma 53,8 százalékkal csökkent. Erdemes még megjegyezni, hogy Budapesten 1973 első negyedében minden tízezer lakosra 89,1 bűnelkövető esett, 1974-ben 81,1, és ebben az évben 68,9. *Csökkenő tendenciát mutat a fiatalok bűnözési aránya is*. Míg 1973 első negyedében 2074 fiatal ellen indult eljárás bűncselekmény elkövetése miatt, addig 1974 első három hónapjában 1716, az idei év első negyedében 1463 fiatal ellen.

Az utca rendje, az állampolgárok nyugalma és biztonsága ellen elkövetett, többnyire erőszakos jellegű bűncselekmények nagy többségében döntő szerepet játszik az alkohol, s ez a körülmény rendkívüli módon megnehezíti a rendőrség munkáját. Jellemzőképpen említsük meg, hogy a rablások több mint kétharmad részénél az elkövetők és a károsultak részéről kimutatható volt az *alkoholos állapot*, ami a sikeres és gyors nyomo-

zást is megnehezíti, mert hiszen a károsultak jó része hosszabb ideig nincs olyan állapotban, hogy megbízható információval szolgálhatna. Marpedig a gyakorlat azt mutatja, hogy a rablótámadót pontos személyleírás birtokában órák alatt el lehet fogni. A rendőrség tevékenysége a közbiztonság érdekében a megelőzésre, és a már megtörtént bűncselekmények elkövetőinek gyors elfogatására irányul elsősorban.

— Nem lehet azonban minden italboltba állandó őrszemet állítani, még kevésbé lehet minden leittasodott ember mellé rendőrt vezényelni, aki hazakíséri. Sajnos, a legtöbb italmérő helyen nem tartják be azokat a jogszabályokat — folytatja a főkapitány-helyettes —, amelyek tiltják a már ittas egyének és fiatalokúak kiszolgálását. A csaposok, a pénztárosok — tisztelet a kivételnek — csak a forgalmat nézik, de ha nem nézik, ha megtagadják az italt, mindig akadnak jótékony segítők, akik a már járnai is alig tudó ember helyett kiváltják a blokkot. Sajnos, az ellenőrzés és a felelősségre vonás nagyon nehéz. Ha rendőr lép az italboltba, azonnal megszűnik az ittas egyének és fiatalokúak kiszolgálása, de ha a rendőr kihúzza a lábát, folytatódik minden. Ettől függetlenül *indokolatlanul csökkent* a „lerészegítők” ellen kezdeményezett intézkedések száma, holott az élet minden területén fokozódik az alkohol támadása, s ez nemcsak a közveszélyes munkakerülőkre, dologtalan csavargókra, alkalmi bűnözőkre és prostituáltakra vonatkozik, hanem az úgynevezett „rendes” emberekre is. Olyanokra, akiknél az alkoholfogyasztás nagyobb veszélyt idézhet föl, mint egy utcai garázdálkodás. Elsősorban a közlekedésre gondolok. Ezen a területen 1973-tól 1974-ig 79,6 százalékkal növekedett a szabálysértés miatt tett feljelentések száma, a helyszínbírságolás viszont 14,2 százalékkal csökkent. Ugyanebben a két évben az alkoholszondás vizsgálatok száma 5158-ról 6543-ra növekedett. Itt nem a 26,9 százalékos növekedés a megdöbben-

16. hanem az, hogy az alkoholszondás vizsgálatok az esetek 50,7 százalékában pozitív eredménnyel jártak.

Az egyszerű járókelő rendszerint csak annyit lát, hogy egy italboltból ittas emberek sereglenek az utcára, folyik az ordítózás, pofonok csattannak, néha előkerül kés is. Első pillantásával a rendőrt keresi, a rend egyenruhás, fegyveres órétől várja a garázda magatartás megszüntetését, az utcai botrány gyors és erőlyes felszámolását. Teljes joggal, mert az esetek többségében a rendőr pusztá megjelenése, határozott fellépése önmagában elegendő a rend helyreállítására. Az intézkedő rendőrök magatartásában mindinkább érvényesül a törvénytudás, a kulturált magatartás, általában az a személyi vonások, amelyek alkalmasak arra, hogy emeljék a rendőr tekintélyét. Az állampolgárok részéről a rendőri intézkedések ellen benyújtott panaszok száma évről évre kevesebb, rendkívül kis százalékra rúg azoknak a bejelentéseknek a száma, amelyeket a szocialista törvényesség szellemében lefolytatott vizsgálat megalapozottnak talál. A megalapozottnak talált bejelentések között viszont többségben vannak a *rendőr hangja, modora, magatartása ellen felhozott panaszok*, töredék kisebbségben azok, amelyekben a törvényesség megsértése kimutatható.

Ha nincs kéznél azonnal a rendőr, aki fellépne a közbiztonság védelmében, az egyszerű állampolgárnak is joga — sőt, kötelessége — közbelépni, beavatkozni, megakadályozni a botrányos jelenet elfajulását — amíg a rendőrség megérkezik. De még tanút is nehéz találni. S ha ott van a rendőr, és túlerővel szemben iparkodik a rendet helyreállítani, számíthat-e a járókelőkre? A tapasztalat azt mutatja, hogy a közbiztonság védelmében fellépő rendőr ritkán számíthat az állampolgárok segítségére és támogatására, pedig *a közbiztonság — közügy*.

Erdemes a beszélgetést ebben a körben folytatni.

Baróti Géza